

DOĞAL AFETLERİN KİŞİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İlker Özel

İnş Müh

Emekli DSİ Genel Müdür Yardımcısı ve Bölge Müdürü

Su Politikaları Derneği Üyesi

1 Temmuz 2022

Doğada kendi halinde uzun yıllarca akan, bazen şiirsel, bazen yaramaz çocuk gibi şımaran bu dümyamızın olmazsa olmazı akar sular durup dururken o şiirsel halinden kurtulur, sağa sola saldırır ve etrafa zarar vererek sanki düşmanımız olur.

Bu bizim yaramaz dere, ovada, ağaçların arasında akarken yanında çimenlere sırt üstü yattığımız sevimli deremizdir. Babamız bize çocukluğumuzda bu dereye balık tutmayı öğretmiştir. Ama hızla gelişen sanayi, hızla gelişen kentleşme ve teknolojinin baş döndürücü atakları bizleri şaşkına çevirmiştir.

Yerleşimciler ekilebilir tarım alanlarını, yeraltı su havzalarını görmemeye başlamış böylece o güzelim varlığı vahşi bir düşmana çevirmiştir.

Sel Gider Kum Kalır

Bizim meşhur bir atasözümüz vardır.” *Sel gider kum kalır*”. Bu deyim bizim çocuklukluğumuzdaki sakin, sesiyle uyku veren, minik balıkların zıpladığı derelerdi.

Ruhlarımızı coşturan bu güzel görüntüler, artık doğada gizli kalmış köşelerde, ya da dizilerde görülebiliyor artık.

Amasya gibi kentlerin içinde geçen nehirler, kentleşmenin ilk başladığı günlerden beri dikkatle korunmuş, bu konu da fazla bilginin olmamasıyla birlikte kanunlarla korunmuştur. Toplumların sosyal hayatında yazılı olmayan ancak toplumun davranışlarıyla uyguladığı kanunlar vardır.

Altındaki fotoğrafı tetkik ederseniz Yeşil Irmak çok mutludur. Yatağı geniş ve rahat, ona komşu olan dostlarının sevimli konutları yüksekte, köprüler rahat ve güven vericidir. Bu nedenle Yeşil Irmak da mutludur her an.

Peki aşağıdaki fotoğrafı tetkik ederseniz yorumunuz ne olur? Ki kısa bir mesafede denize ulaşma imkanı olan ancak delirmiş gibi akan bir nehrin kırıp döküp, her şeyi önüne katıp sanki deniz kaçtı gibi çıldırmasına sebep bizler değiliz.

Ve her kısa süreli, her uzun süreli yağışlar yerleşim yerlerine zarar vermektedir. Hızla artan kent nüfusuna paralel olarak sıkışık tarzda yapılaşma doğaya meydan okumanın ilk adımıdır.

İnsanlar yerleşik düzene geçmeye başladıklarında hep yukarlara, hep daha yukarlara bakmışlardır yerleşim için. Yol yapımı, su iletimi, atık suların iletim tekniklerini geliştirmişler, bunları planlarken de yeni teknolojileri keşfetmişler, adım adım uygarlıklar doğmaya başlamıştır. Arkeolojik bulgular bunları hala gün yüzüne çıkarmaya devam etmektedir.

İnsanoğlubirkaç yüzyıl öncesine kadar bunları yaşam kolaylıkları için geliştirmiş, hiçbir zaman doğaya; dolayısı ile doğa güçlerine meydan okumayı düşünmemiştir.

Hızlı nüfus artışı, zamanla insanlarımızdaki yazlık sahibi olma modası, ileride çocukları için yatırım olanağı yaratmak düşüncesi, nehirlerimizde yarattığımız olumsuzlukların sebepleri arasındadır.

Bakın taşkın seviyesi neredeyse meskenlerin alt katlarının yarısında. Köprüye doğru sağ taraftaki beyaz renkli 5 katlı konut; belkide yarım kat da daiereler var, izin verilmesi bir yana yapım tekniğini yakalasa binayı nehrin üstüne yapacak. Bunu hangi akli evvel yerel yönetim ilgilisi görmemiş acaba.

Bazı özel coğrafi durumlar, falezler gibi;" Örnek: Antalya". Nehre fazla yaklaşmamış, kıydan uzakta kalmıştır. Ancak ne yazıktır ki deltalar ve delta ovaları arayпта bulunamayan imar planlarına kucak açmış, aranıpta bulunamayan yerleşim yerleri oluşmuştur.

Nehir yatağına resmi daire yapımı ülkemizde sanki kaçınılmaz bir olaydır. Her zaman da zarar gören ilk yapılardır

Böyle nehir yatağı düzenlemesi olur mu? Yer yokmuş gibi nehir yatağına cami.

Kara Denizde tam anlamı ile nehirle alay etmek ,sadece ve sadece bir mesken yapmak değil, inatla doğaya, dereye, nehre meydan okuma

İzmir’de her yoğun yağışta görülen ve alışılmış görüntülerden biri. Hem de denizin hemen kenarında.

Özetlersek ;

Tenkitlerimi daha fazla sürdürmeyi burada bırakmak daha doğru olur kanaatindeyim. Ama gene de çok önemli birkaç hususu belirtmeden geçemeyeceğim,

1. Zarar görmüş her türlü yıkıntıyı alelacele seçilmiş yerlerde depolamanın çevreye olumsuz etkilerini düşünmek zorundayız. Molozların taşınması aşamasında yeterli ayıklama yapılmamaktadır, kaldı ki buna imkan da yoktur.
2. Taşkının bitiminden sonra yapılan harcamalar, bu harcamaların daha önce planlanmış olan yatırımları durdurarak buralara aktarımı önemlidir.

3. Tahrip olmuş alt ve üst yapının tekrar onarılıp, eski haline getirilinceye kadar halka geçici iskan yerlerinin seçimi, optimum hijyenik koşulların sağlanması önemlidir.
4. Taşkın sonrası sağlık ve eğitim hizmetleri önemlidir
5. Halka temiz su temini, atık suların kontrol altına alınıp yeni atık su sisteminin yapımı da çok önemlidir.
6. ASLA ONARAMAYACAĞIMIZ, TAŞKINA SEBEP SULARIN DENİZ, DOĞAL VE YAPMA GÖL OLAN SON NOKTADAKİ OLUMSUZ ETKİLERİ DE DİKKATE ALINMALIDIR